

A Hillebrand Nyomda emlékére

Faludi Viktória

2010 nyarán megállt az óra és az idő is a soproni Hillebrand Nyomda Csengery utcai telepén. Hillebrand Imrét, a cég tulajdonosát infarktussal kórházba szállították, s ezt követően a nyomda bezárta kapuit. A betegségből felépülő cégvezető könyvkötő műhelyét tovább üzemelteti, de a harminc fős, 2010-re már féltucatnyi korszerű ofszet nyomógéppel működő nyomda befejezte ténykedését. A gépek zöme értékesítésre került, de a szedőterem és a magasnyomó gépterem utolsó bástyája, az A0-ás Planeta még áll.

Hillebrand Imre a régi időre visszaemlékezve vezetett körbe bennünket a fénykorában másfél-száz embert foglalkoztató nyomda néhol már omladozó vakolatú, régi plakátokkal díszített falai között. Rengeteg szakmatörténeti kincs és

egyedülálló eszköz, berendezés és gép várja még itt jobb sorsát. A nyomda a térség hagyományos magasnyomtatással foglalkozó, termelésből kivont eszközök gyűjtőhelyévé vált, hála a Hillebrand testvérpárnak, akik hittek a magasnyomta-

tásban. Hillebrand György, a tulajdonos bátyja kéziszedőként kezdte pályafutását, az ifjabb Hillebrand fiú, Imre a könyvkötő szakmát tanulta az akkor még győri Széchenyi Nyomda Soproni telephelyén. György féltő gonddal megőrizte az utolsó szedéseket, sőt szabad idejében feleslegessé vált betűkből és más nyomóelemekből dekorációs céllal kompozíciókat állít össze.

Míg Hillebrand György végig kitartott a szedőteremben, addig Hillebrand Imre először könyvkötő mester, aztán kézműves könyvkötő mester lett, majd saját vállalkozást indított, amit tíz éven át mindig megújuló, a piac igényeit kiszolgáló szolgáltatóként működtetett. Élete nagy

pillanata volt, amikor a privatizáció keretében megvásárolta a győri Széchenyi Nyomda Soproni telephelyét, amit nagy hirtelenséggel támadó betegségéig háromtucatnyi alkalmazottal működtetett. Termépalettáján a nemcsak a regionális igényeket kiszolgáló reklám és főként az ügyviteli nyomtatványok mellett könyvek, brosrák előállítására is szerepelt.

A szedőterem pókhálókkal beszótt falán még ma is Gutenberg portréja díszel, és tekintetével vigyázza az utolsó ólombetűket. Fém- és feregálok kissé porosan és elhagyatottan, de katonás rendben várják, hogy szakértő kezek gon-

dos, pontos munkával ismét szedéseket állítsanak össze. Házigazdánk mosolyogva idézte fel az évtizedekkel ezelőtti kedves történetet, amiben az idős szedő Weizinger Lajos bácsi három napig dolgozott egy A2-es beszedett táblázaton, és a kéthetes újoncot ugrasztották, hogy vigye át a gépterembe a szedést. Lajos bácsi, a szedéstároló elé állt, s védte a munkáját, az újonc persze nem értette, hogy miért nem engedi, hogy ő emelje át a szedést a trepnire. Aki már emelt meg ólomszedést kisebb hajón, jól tudja, hogy mekkora súlya van egy A2-es formának. Egy ember el sem bírja, és gyakorlott, szakszerű mozdulatokkal lehet csak áttolni a szedést anélkül, hogy az összedőlné vagy megsérülne. Így már érthető, hogy a többnapos munkával összerakott remekmű védelme heves indulatokat váltott ki az idős szakiból az avatatlan kezek „támadása” ellen. Efféle ugratások akkoriban gyakran előfordultak, bár többnyire az újoncok és nem a tapasztalt kollégák rovására.

Teljes linómatica-készletek és bontatlan öntödei keményfém betűk várják, hogy valaki szekrénybe ossza őket, arra várnak, hogy szavakká, mondatokká összeállva sokszorosítható információhordozókká váljanak. A kohó, amiben a felhasznált linósortokat újra öntik, még mindig üzemképes.

A fabetűk társaságában kartondobozokba halmozva speciális stancformák pihennek. Sokat közülük a néhai Hillebrand Likörgyár csomagolószereinek előállításához használtak, így különösen kedvesek a tulajdonos számára. A stancformák között naptártámasztéktől a lepkecímkén át a borítékivágó sablonig mindenféle érdekesség található.

A fotó üzemrész ajtaján még felragasztva borzolódnak művészi összevisszaságban a gyakran használt apró kontaktmásolatok, a vertikális reprodukciós fényképezőgépet és a Klimsch lemez-másolót mintha csak tegnap használták volna...

Denzitóméter és vastagságmérő, mind árván porosodik, nem mér már velük senki. A néhai gépteremben árválgodik még egy szebb időket

megélt Planeta A0-ás nyomógép, az akkori idők modern hengermosó berendezésével is kiegészítve, a többi gép már elszállításra került. A kötetzetben egy vágógép és néhány kéziszerszám várja, hogy ismét dolgozzon velük valaki.

A Hillebrand Nyomda nevét tovább viszi a könyvkötő műhely, ami Sopron belvárosában a ház homlokzatát ékesítő cégérrel is hirdeti tevékenységét. Hillebrand Imre és felesége Klári a soproni nyomdászat legszebb díszítőelemeit ma is használja mives kézi kötésű könyveinél, de készülnek itt oklevelek, meghívók, értesítők is. A műhely kirakatában Gutenberg János mellszobra áll, hirdeti a tradíció, a művesség és a Gutenberg-galaxis diadalát.

